Ն॰ 4533 | 1880 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 22 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 1881 ՅՈՒՆՎԱՐ 3 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ | Ն॰ 4533

21 ԻՆՃԻ
ՍԻՆԷ
—
١٢٩٨
ՍԼՖԷՐ ٢
—
30 ՓԱՐԱ.

Մասիսի Էջերեր

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԻՐՃԻԷԱՍ

21 ԻՆՃԻ
ՍԻՆԷ
—
١٢٩٦
ԲԵՍԱՆ ԷՎ. ٢٢
—
30 ՓԱՐԱ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիս, 1 յունվար

Պու կիւն սալը ճէտիտ միւնասէպէթիլէ էլիվէ սէրաբնատա ըէյիսի ճիւմհուր սիւֆէրայի, գապուլ իթտիկինտէ, Բաբա վէքիլի մանսէնեար Զաքի, Ֆրանսանքն մանուրլեէթի իչին հէյեէթի սիւֆէրանքն թէէմինաթ վէ արզուլարընը պէեան իլէմիշ տիր։

Ըէյիսի ճիւմհուր, հազրը պուլունան սիւֆէրանքն հէր պիրիյէ զաեէթ ատսթանէ սուրէթլէ միւքալէմէ իթմիշ տիր։

Ա.Թինա, 2 յունվար

Տիւնքի կիւն մէճլիսի մէպուսան, իւշինճիւ տէֆա թէզքքիր իթտիկինտէ, 120 միլիօնլուգ իսթիդրաղը, վէ յունվար մէսարիֆի իչին պիւտճէտ պիր էօշիր ֆազլաեը գապուլ իլէտիքտէն սոնրա, մէճլիսի մէզպուրուն իհթիմամ պու տէրն 27 սինէ թէէխիր իսիմիշ տիր։

Ս.ԶԳԱՑԻՆ

Տիւնքի կիւն Պէյօղլունատա ինչա Օլունան Սիւրեանի քիլիսէսի թագոմսի զինէթի բուհանիյէսի բէք միւթանթան սուրէթաէ իհրա իսիլմիշ, վէ բէք չօղ ճէօմատի հազրը պուլունմուշ տուր։

* *

Ճիւմատա իրթէսի կիճէսի, Սամոթիա Հայկական Ընկերութիւն զբօսարանքնատա, նասրլ քի իրան իթմիշ իսիք, պիր նութգ իրատ իթմիշիզ տիր, վէ եիւզ նէֆէր գատար զէվքի հազրը պուլունմուշլար տըր։

Սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, իրբուզլուգ դէրդուսունատան նաշի, խայլիճէ զոթլար վէ ֆամիլիարար հազրը պուլունամմէջլար տըր, վէ պունատա հազդլարը վար տըր, չիւնքի, էսէֆ օլունարագ, Ֆատէր ալընաբզքնա կէօրէ, պիր կիճէ եվվէլ, Դեր. Արիստակէս սրբազանքն խանէսինէ պագէ թարաֆքնատան խրբուզլար կիրէրէք, խայլիճէ էշեա սիրգաթ իթտիբլէրի կիպի, սայիր պիր խանէյէ տախի կիրմիշլէր տիր։

* *

Մա մէսէրրէթ խապէր ալընաբզքնա կէօրէ, տիւնքի կիւն Դատը քէօյիւնատ, միլլէթիմիզ միւթէպէրանքնատան Ֆքնաբզլուան Պեարա էֆէնտի քէրիմէսի օրիորդ Նուրիկ իլէ, Պէկեան Թադէոս էֆէնտի պէյնինտէ նամզէտլիք բէսմի իհրա գըլընարագ լազըմ կէլէն նըշան վիրիլիրմիշ տիր։

Իսմի օղ պատատէ թարաֆէյնի թէպրիք իսէրիզ։

* *

Ղազէթալարատա թէէսսուֆ իւզրէ օղունատուզունա կէօրէ, Սիվասա վուգու պուլան պիր ույդունսուզլուգատան տօրաեր մահպէսէ իլգա օլունան ան պէշ նէֆէր գատար Հայլար, հալէտ չըգմանքշլար տըր։

* *

Մէսմանաթա նազարէն, կէլէճէք բազար կիւնիւ, Կէսիք բաչատա ինչա օլունան մէքթէպ ճէսիտին բէսմի քիւշատը զիյնէթի իճրա գըլընաճաղընատան, Ադեն. Ներսէս Սըրբազան հազրէթլէրինէ, պու կիւն տավէթճիլէր կիսէճէքլէր իսմիշ։

* *

Մա մէճլունէյյէ իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, Մասիս չարշէնպիհ կիւնիւնատէն պէտ իլէ թաղ ու նէչը օլունմուեա պաշլաեաճաղ տըր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Իրան ատիվէթինին Վիէննա սէֆարէթի պիրինճի քեաթիպի միրզա Հասան, իբի մահ ադամ մէմուրլեէթինատէն խոթիֆա խոսիլ, եէրինէ Մ. Արթաքի նամընատա պիր զաթ թայերին օլունմուշ իսի։ Վիէննատա պուլունան Իրան սէֆիրի մէէզանէն մէմիէրէթի ճանիպիսէ ադամէթ իթտիկինատէն, միւմուլէյհ Մ. Արթաքի մուսահատիկիզար թայերին գըլընմիշ տըր։

—Տէրսիմ վիսանէթի վարիսի Ֆիքրի բաշա հաղրէթլէրի, չարշէնպիհ կիւնիւ Իտարէի Մախսուսէ վոքօրլարընատան Գայսէրինէ ատքօրուլա վէ Թրապոզան թարիդիյէ մահէլլի մէմուրլեէթլէրինէ ադամէթ իյլէմիշլէր տիր։

— Խապէր ալընաբզքնա կէօրէ, պու կիւնկիրատ Եունանիստանը ատատթը գատէմէլէրի իւզրէ, պիւյիւք պիւյիւք նիւմայիշլէր իճրատը, վէ պու գատար ատատքիրին իճթիմատը, մէմէքէթի պիւյիւք պիւյիւք ֆէատաքեատլըզլարա մէճատար իթտիյլի պէեանաքյլա, մութլաքա մուհարէպէ թալէպի մուատամմէմ իմիշ։

—Պէյօղլունատա վոգը Պոն Մարշէ իթթիխատլինատ մէշհուր Մ. Շամէեին մաղազասընատա էնդրը ուսուսիէեէ վաղ օլունան իբի թարաֆքնատա ատնէմիկեր իյէ բիրինճատէն մատուլ սիմ թագլիտինէֆիա պիր դըթա ատաթ, պիր պուչուգ սէնէատէն պէրու 7000 ֆրանգ ղըյմէթլէ բիանդօեատ գոնուլմուշ օլուսդա հարատ, ատնէրի կիւն ատաթ ալթը բատատկերինատ պիր խայլի մութթէպերան հազրը պուլունատուդրը հարատ, բիանդօսու քէշիտէ օլունարագ, 70 ինճի նիւմէրօրու պիլէթէք խատպէթ իթմիշ տիր։ Իշ պու պիլէթին համիրի Եաոյեանդար օլատուզու իշիտիրմիշ տիր։

—Մէքթէպի Թրպպենէյի շահանէ իչին, պու քէրրէ միւքէմմէլ պիր ատախլի նիզամնատէ թանզիմ խարիմիշ օլատուզու իշիտիրմիշ տիր։

—Դալատատա ենիգատ խանէն Թունա միւխթէլիֆ գօմիսիօնու, յունվարքն 27ինճի կիւնքի իճթիմանինատէ, գօմիսիօն մէմուրլարընա ատատիր օլան լայիհա իւզէրինէ միւդաքէրէ իթմիշ տիր։ Գօմիսիօն թարաֆքնատան պիր միւֆէթթիշ իլէ միւֆէթթիշ մուավինի թայերինինէ գատար վիրիրմիշ տիր։ Գօմիսիօն, լայիհաեը մէղբիւրէնին պագը մատատէրինի ատախի գապալ էյլէմիշ տիր։

—Վէլի Մէհէմմէտին ատվարը ագիրէսինի էթրաֆը յա թէեագը մէմուր օլան գօմիսիօն, էվվէլքի կիւն Պագը գապիթիէ տայիրէսինատ իճթիմա իթմիշ, վէ Թիւրքճէ գաղէթալարը պէեանքնա նէզարէն, մէրգումուն հազրդաթէն մէճնուն օլատուզունա գարարլաշարմըշ տըր։

—Զըհը սէֆայինի հիւմեեուանան Օսմանիեէ նամ վաքօր, տիւնքի կիւն Տէրսաատէթատէն հարէքէթ իթմիշ տիր։ Մէսմանաթա նէզարէն մէղբիւր վաքօր Իզմիր լիմանընա կիսէճէք իմիշ։

—Տէրսաատէթատէ պուլունան դուրա էֆրատքնատան պու հաֆթա տախի պիր խայլի նէֆէրին Սէլանիք վէ Կօլոս թարաֆլարընա կէօնտերիլմէք իւզրէ իսուսի իշիտիլմիշ տիր։

Պու էսիրլէր, քէնարլէրինատէն մոթթալա օլունան ալթընշար եիւզ լիրաեր վիրէրէք, թախլիսի կէրիպատան իթմիշլէր տիր։

—Ալմանիատան խարիճինէ նէզարէթի միւշավիրլիկի իչին տավէթ օլունան Մ. Կօշէր նամ զաթ, ախունքի կիւն մապէյնի հիւմանատան, մապէյնի հիւմանատան աէօրսինճիւ քեաթիխլի Նաղիմ պէյ էֆէնտիանէ թէրֆիդէն Պագը Ալիանէ կէօնտերիլմիշ տիր։

Միւշարիէյհ Պագը Ալիտէ պուլունան վիւքելայի ֆիլատ հազրաթը յա կէօրիւշմիւշ, վէ տայիրէլերի կէզմէքտան սոնրա ատատիր խոսլ, քէնարլանէ պիր մահէլ թախտա օլունարագ, պու կիւնատէն իթթիպարէն ումուրը մէմուրէսինէ պաշլամասը մուգտարրէր պուլունմուշատը։

Միւշարիէյհ, տիրյօմասի միւշավիրլիկինէ պէրապէր հուդուդ միւշավիրլիկինի տախի հայէդ օլուպ, չիմտիրէ գատար հուդուդ միւշավիրլիկինատէ պուլունան Մ. Թարէնին մէմուրլեէթինատէն խոթիֆա իթթիկի իշիտիրմիշ տիր։

—Գաուտան չէնա միւատէթ էվվէլ, պիր եէղբեա ֆըրդասընքն, Բէսրօէ գայմաղամընը, Մանասթիր թահրիրի էմլաք միւտիրինի, վէ չէհրի մէղբիւր միւթէպերանքնատան Պէհլիլ պէյ, վէ էհլի սէրվէթատէն պիր Նէհուտիյէ, վէ քէզալիք զէնկին պիր Բումա ատա ալշըաշղլարը մանիմ տիր։

—Պագը զաղէթալար վիւքելաճա պիւյիւք թէպէտուլամ վուգու պուլաճաղընը, վէ հաթթա Թան զաղէթասը, հէյեէթի վիւքելանքն սրբի զապիթանը ատքէրիեէտէն օլաճաղընը եաղմըշլար իսէ տէ, չիմտիրէ գատար վիւքելաճա թէպէտաթլ պուլատուզունա ատայր հէր պիր խապէր ալընմամըշ տըր։

—Արատա թարաֆլարընա ադիմէթ իթմիշ օլան Եանեա վէ Եէնիչէհիր ֆըրդայի ատքէրիեէլերինէ էրքեանը հարպիեէ բէյիսի Օսման Նուրի բաշա Եանեատա ատաթ իթմիշ տիր։

—Եանեա ֆըրդայի ատքէրիեէսի իչին Մանասթիրատան թէրթիպ վէ իրսալ օլունան պիր պաթարեա սահրա թօպու Եանեատա վասրլ օլմուշ տուր։

—Ինկիլթէրրա սէֆարէթի մանէմինատ պուլունան Դոդէթ նամ վարօր պիր գաշ կիւնէ գատար Մալթատա կիտէճէք տիր։

—Մալթեէ նաղբը թէվֆիգ բաշա հաղրէթլէրի չէզան ճիւմատա կիւնիւ, տայիրէյի նէզարէթլէրինէ կիտէրէք, մէմուրլէրի մալիեէտէն պաղբալարընը ճէլպ, վէ մէճլիսի մախսուս ատա իթմիշ, վէ պու մէճլիս կիճէ սաաթ իւչէ գատար տէվամ իտէրէք, իսրահաթը մալիեէ հազդանատա միւզաքերաթը միւհիմ վէ ճէրէեատ իթմիշ տիր։

Ճիւմատա իրթէսի կիւնիւ տախի միւշարիէյհ, թահրիր բիեատէթինատէ նէզարէթի միւշարիէյհա մէմուրլարընատան միւրէքքեպ պիր մէճլիս ատախլէ շիմտիրէ գատար սուրէթի միւնթազամատա խոթիհսաղ օլունմասան վէրիլիրէր հազդանատա պու դաքիքա ալընան պիր պաթարեա սահրա թագրիր իսիք, վէ էրքանը զուհուրի աէրոէսթի թահզրդ պուլունմուշ տուր։

ՐԷՍՄԻ

Հաբիր (իբէք) մուամէլաթքնէն սուվերի իճրատեէսինէ վէ միւտիր վէ մէմուրլարընէն սուրէթի հարէքէթլէրինէ տայիր թատիկէն դաբէմէ ալընբզ իճրայի ատքատանա մէճրիսի մախսուսատ վիւքէյա գաբարըլա պիլէթիդան իրատէի սէնէյի հազրէթի Բատիշահի միւթատիդ պույրուլան թալիմատ տըր։

Պիրինճի մատատ—Միղանը հարիր պուլունան մահէլլէր իլէ գուրա վէ նէվահիի թապիէսինատ թախմ աչմաղ իսթէեէնիրէ բուսուսմաթ իտարէլէրի թարաֆքնատան 1 իչարէթի նիւմանեեէ թէվֆիգան պէր վէճճի հատպի պիրէր գրթա մահսուլ թէղքէրէսի վիրիլէճէք վէ նէրէլերատ քիմիրէ նէ մգդատար մահսուլ թէղքէրէսի վիրիմիշ իսէ, 2 իչարէթի նիւմանեեէ թէվֆիգան պիր ատֆթէրէ դայա իսիլէճէք տիր։

Իքինճի մատատ—Մահսուլ թէղքէրէլերինի գազատէ զայ էյլէեէնիլէրէ զայատան տիկէլլերինին իթատը ճայիղ օլատուզունատան, հէր նէ վագթի օլուր իսէ օլսուն իտարէեէ միւրաճաաթլէ, ան զայ թէղքէրէ թապէպ իսէն ատհատը մահսուլա զայ օլան թէղքէրէլերինին նիւմէրօ վէ թարիխի գայատանատա պիլիմիշ տիր» իպարէսի տախի չէրհ իլէ միւճէտատէն վէ մէճճանէն տիկէր մահսուլ թէղքէրէսի իթա օլունաճաղ տըր։

Իչինճի մատատ— Դոզա տիղ ու իթատը միղան մահէլլէրինէ միւնհասը վէ մախսուս վէ միղանքն զայլի եէրլէրատ ճիւզի վէ քիլլի դոզա ալընպ սոթմաղ մէճնուս օլատուզունատան, մահսուլ թէղքէրէսի ալընշ օլան էհալի սոթմաճաղատա պաղը թէատապիրին իթթիֆաղ, եէնի սէնէյի մաղիեէ իսթիատաքնատան իթթիպարէն, եէնի պիր ուսուլատ թէատիպ վէ թէֆթիշին մէվզբի իճրատէ պաղը հազդրնատա միզաքերաթատա պուլունմուշ տուր։

—Պիրճիմէ տաքէր թէղալիպէրի, քէնտի մատշարընը մուլեէ նէզարէթինատէն ալընը. զահմէթ չէքմէյլերինատէն պահպէ, պունատան պէօյլէ մէնսուպ օլատուղլարը տէվայիրատէն ալմալարընը, վէ մատշարընատան քէսիլէն եիւզէ օթուզան, պիր վէ պիրքէս օրմալարընատան նաշի եեատէսիյլէ, մէքտուբ պայրուրմալարընը իսթիֆատա իթմէքլերինատէն, իսթիատալարը նաղարը թէատիպէ ալընմիշ տըր։

—Ատէնատէն ալընան պիր թէլգրաֆնամէյէ կէօրէ, օրատա հայվանատի խատթալըը եէնիսէէն զուհուր իմիշ տիր։

—Տիւնքի բազար կիւնիւ ատատի եէտի գատարարընատա, Իսթանպօլատա Զընատան գարուսունատա եէմիշճիլեր իչինատ, հարպիեէ նէզարէթի քէթիէպէսինատէն Բաբիմ էֆէնտինին Ֆիրիթէսարրքի օլատուղու քեարիկիր մաղազասան աթէշ զուհուր իտէրէք, եալընըզ մէղքիր մաղազա իչէ իւզերինատ քեայնի օտատը միւհիթերէք օլատուղու հարատ պատթըրմիշ, վէ էտատը զուհուրի աէրոէսթի թահզրդ պուլունմուշ տուր։

ԻԼԱՆ

Գըրմըզը իւզերի իչէմէլի պիր գրթա ճրզատան, կէչէն հաֆթա զարֆքնատա սահիպի եէտինատէն գազատէն զայ օլուպ, սէրատինինատ պուլունան էվրաղ տիկէր քիմէնէնին իչինէ եարամատաճաղընատան, հէր քիմ պուլմուշ սա ինանմատ մահֆուզ իսէ, Պագը Ալի ճիմբրքնատա քիմատաճը Աատքել էֆէնտինին տիւքքանքնա եախատ մանթատատանէմիզէ թէպիմ իսէր իսէ, մանթէչէբքիր մէճնուն իսիլէճէյի խատատէթէն իսիթատ մէ բէճա օլունատ։ (Տէվ-Դ)

Կէչէն կիւն, կէօքսինիւն օրթատքնատան պիր բէվօվրը իլէ մահհիք սուրէթատ եարատանքշ օլան պիր Լազ Իսլամ Իսիքատատ խատթախանէսինէ կէօթիւրիւմիշտիր։ Մէրգամ ալմշշ օլատուզ եարէտէն չիֆատապ օլամատարագ, միւ-

թէէսարէն վէֆաթ կլլէմիշ տիր։ Մէրգում իֆատաթընտա չէօյլէ սէօյլէմիշ տիր.

«Դատը քէօյիւնտէ քէրէսթէ թիւճճարը օրան պիր էրմէնիտէն պիր մրգտար զրուշ մանթըւպում վար իսի։ Մէպլաղը մէզպուրու ալմադ իւզրէ, մէրգումա պիր խայլի տէֆտար թէհի եէրտէ միւրաճաաթի իմանիքտէն ոճնրա, նիհաեէթ մէտեուսում, պօրճունու վիրմէք վատիյէ պէնի մաղազասընդն իչէրիսինէ կէօթիւրտիւ, վէ օրատա պէնի պիր ըէվօրիրը իլէ վուրտու։»

Մէրգում էրմէնի ախղ ու կիրիֆթ օլունմուշ տուր։

(Խրիմեանդալ)

—Իրան սէֆիրի Մօհսին խան հաղրէթլէրի բէնչէնպիհ կիւնիւ ազշամ իւզրի Պաղը Ալիեէ կիւտրէք, պաշ վէքիլ բաչա հաղրէթլէրի իլէ միւլադաթ իմմիշաիր։

Սէֆիրի միւշարիէյ չէդան հաֆթա իչինտէ հուզուրը հաղրէթի Բաթիշահիեէ չէդարագ, միւլադաթը սենիյյէեէ մաղհար օրմուշ տուր։

Պու միւլադաթլարը Քիւրա իսթիալընա տայիր օրատուլարը զանն օրունմադտա տրը։

—Դարաթօտօրի բաչա հաղրէթլէրի չէդան բէնչէնպիհ կիւնիւ Պաղը Ալիեէ կիւիպ, խարիճիեէ նաղբրը Ասրմ բաչա, վէ միւսթէշարը Տատեան պէյ հազարաթը իլէ իքի սաաթ դատար կէօրիւշմիշ տիր։

—Իսթանպուլ դաղէթտընտա օգունտուդունա կէօրէ, Սիվասան Կիւրեղեան նամ Հայ թաճիրէ 600 Օսմանը լիրալըգ պիր կրուբօ կէօնտէրիմէքտէ օլուպ, պու կրուբօ Կիւրեղեան էֆէնտինին գօմիսիօնճուսու թարաֆընտան Սամսունա իշլեեէն պիր վաբոր գումբանեասընդն ահէնթէսինէ թէսլիմ իտիրմիշ տիր։

Հալ պու քի Կիւրեղեան էֆէնտի կրուբօնու ալդը, 600 օսմանը լիրատը եէրինէ, եալընըզ 3ԿԿ լիրա պուրուպ, վէ տիկէր 3Կ6 լիրա եէրինէ պէշ բարարլըգ պաղը գօնուրմուշ օլտուղունու կէօրտիկիւնաէ, նէ ատրէճէ հայրէթտէ գալմշ օլտուղու թարիֆէ հաճաթ տէյիլ տիր։ Տէրհալ թահդըգաթա իպթիտար օլունարագ, կրուբօնուն եօլտա աչըմշշ օլտուղու անպաշըլմշ, վէ թահդըգաթընդն նէթիճէսի, պիքր օլունան վաբոբուն դարթընընա պէեան իտիրիքտէ, մէրգում թարաֆընտան իզհար օլունան էնտիշէ վէ թէրէտտիւտ, կրուբոնուն եօլտա աչըմշշ օլտուղունա շիպհէ վիրտիրմիշ տիր։

Գումբանեա, թամբրի միւմանէյհէ պիր թաղմինաթ վիրմէք իսթէմէքտէ իսէ տէ, օլ մուղուտթա մէսուլ օրմադ իսթէմէմէքտէ իմիշ։

—Մ. Ժորժ Զարիֆինին եէկէնլինտէն պիրի, ճիւմաա կիւնիւ, պէյկիր իլէ Ֆէրիքէյիւ թարաֆլարընտա թէֆէրրիւճէ կիթմիշ օլուպ, էգլէտէն ոճնրա թամամլատան ատէթինտէ, պէյկիրի եանլըշ պիր ատամ ալարագ, մէրգումա եէրէ տիւշիւրմիշ, վէ լարին էգլէ պիր ֆէնա սուբէթտէ տիւշիւրմիշ տիր քի, եարաբմընա կիտիրիկինտէ, պաշը եարընտան եարըմըշ օլարագ պուլունմուշ տուր։

Պիչարէ ակլդանը զապթիեէլէր մարիֆէթիյլէ, տաեբոը խանէսինէ կէօթիրիլմիշ տիր։

—Ճիւմաա իրթէսի կիւնի նիւսխէմիզատ, Բէլ Պայրամ նամընտա պիր շախսըն, զէվճէսիյլէ պօշանմադ իւզրէ, Իսկիտար մահքէմէյի շերիսինէ կիտէրէրէն, եօլտա դարբսընը վէ դարբսընըն էնիշթէսինի (հէր նէ զատար տաեբոը տէնիրմիշ իսի իսէ տէ, էնիշթէսի օլտուղու մուախիտարէն անրաշբմըշ տրը,) գամա իլէ վուրուպ եօլտիրտիկինիւ եաղմըշ իսիք։

Դամիկ ախղ ու կիրիֆթ օլունարագ, ինթինթադ օլունմուշ վէ խթինթադընտա քիսթամանա շէօյլէ ճէվապ վիրմիշ տիր.

«Զեվճէմ Ֆամմա իլէ ադաբ իդարիմաճըմ իւշ սէնէտէն պէրու իսի։ Պէն քէնտիսինի ֆէվզէլատէ սեվէր իսիմ, վէ քէնտիսինի զբադանը իսիմ, հալ պու քի քէնտիսի պէնիմ մուհապէթիմէ մուվաֆաքատ իմմէզ, վէ պէնի թահդիր իսէր, վէ չօգ տէֆա տախի, «էկէր քէլ օլտուղունու պիրսէ իտիմ, սէնին իլէ էվլէնմէք իսթէմէզ իսիմ» տէր իսի։ Իչպու ոէպէպէն նաչի, չէդան հաֆթա քէնտիսիյլէ շիտատէթլի պիր դավկա իմմէմիզ իւզէրինէ, Ֆամմա, Դուլէլի խատթախանէսինատ միւսիմտատէմ օլան էնիշթէսի Մէհէմմէտ Ալի չավուշան խանէսինէ ֆիրար, վէ օրատա իլլթիճա իմմի։

«Պատէհու, պէնի պօշամադ իսթէտիկինի, վէ պէնիմ նէզտիմէ ատաէթ իմմէքիրիկ ատա բիզա կէօտթէրմէճէկինի խատէր կէնտէրմի։

«Քէնտիսիյէ պարբշմադ իւզրէ, էլատէն կէլէնի իճրա իմմանքտէն ոճնրա, մուատամ քի պէնատէն այրըլմադ խմէկեօր, չարշէնպիհ կիւնիւ մահքէմէյի շերիսինէ կիմմէքլիկիմիզ յաղըմ կէլտիկինի քէնտիսինէ պիլտիրմիմ։

«Օ կիւնիւ Մէհէմմէտ Ալինին խանէսի եագընարընա կիթմիմ, վէ ղէվճէմին պուսունտա պիրիքտէ էվտէն տիշարը չէդարգընը կէօրմիմ, վէ շերիֆին մուավէնէթի օլմադըգընը, մէզպուրէքի պէնատէն անբրմադ իւզրէ, իսթիհնէ գաշամադ։

«Պունտանտա պէրատէր չավուշու էօրթուրմիշ օլտուղումա էսէֆ իտէրիմ։»

—Դատը քէօյ եադընարընտա Ուղուն չաեբը նամ մահէլլէտէ իբի նէֆէր ֆիրա չօպան, Իսթանպուլա պիր սիրիս գօեուն կէօթիրմէքտէրը իքէն, իւղրլերինէ պիր խբրաբզ ֆբրդատը հիճուսմ խոպ, գօեունարը զասդ իմմէք իսթէտիրիլիրինտէն, վէ չօպանլար տա միւտաֆատա գաղդբշաղդարընտան, պէյնիրէրինտէ պիր մինտրա հուսուլէ կէլմիշ, վէ պու մինտրադա չօպանլար մուհիք տուրմէք եարարանմբշար տրը։

Պու իքի պիչարէլէր Իսկիտարտ բօլիսինէ կէօթիրիլմիշլէր իսէ տէ, ճանիլէր հադգընտա հիչ պիր մալիումատ վիրմէմիշլէր տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԵՑԻ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴՈՑ ԱՐԴԱՐԱՑԻ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

(ՃԷ-ՀԱ ԷՐԻԵՈՒ ԿԷ-ՆԷ ՆԷ-ԻԷԴՂԷՆ ԳՈԷԱՅԷ)

Իսկ յորժամ կատարեցաւ կաթողիկոսական Ս. օծութիւնը շուտով ցրուեցան համայն հանդիսականները յԱթոռէն, ապագայն վերայ և ոչ մի նիստ կամ խորհուրդ գոնէ ընելով, և երբոր խեղճ կաթողիկոսը ճիշդ իրեն նախագուշակութեան համեմատ ամէն մէկ կոլեկցութենէ՝ աջակցութենէ ու կարեւոր օգնութիւններէ զուրկ մընաց՝ խորհեցաւ իրեն քանի մը եպիսկոպոս և վարդապետ միաբաններով որ գոնէ կիլիկիական վիճակները մէկ քանի ձեռնհաս կղերներ ղրկէ 'ի գութ և յօգնութիւն հրաւիրելու նպատակաւ 4 թուական նոյն թշուառ կացութեանը վրայ, որովհետեւ անանկ հնաւանդ սովորութիւն մնալ ունի եղեր ամենայն որ նոր կաթողիկոս մը նստած տաեղը բոլոր վիճակներուն նուիրակներ ղրկուի, որպէս զի յանուն նորընտիր կաթողիկոսի քիչ չատ նուէրներ հաւաքուի վիճակներէն ամենայն կարեւոր պիտոյքները հոգացուելու համար, եւ ահա այսու դէպ բարութեամբ Մկրտիչ կաթողիկոսն ալ կիսարհի քանի մը եպիսկոպոս՝ փարդապետ ղրկել վիճակները ամենայն վերջին ծայր տեղակութիւն ու խեղճութիւնը նկարագրելով իրեն օրհնագրական կոնդակներովը։

Նամանաւանդ այն մեքենական խարդաւանօք յափշտակուած երջանկայիշատակ Շահնազարեանի յանուն թշուառ Կիլիկիոյ բրած նեսուիրական կատկին բան իսկ հանդուցեալ կտակարարի ուխտեալ նպատակին համեմատ քան իրաւանց և արդարութեան ամենայն օրինաց առ կատկեալ սրբազանին վերադարձնելու համար զԴեր. Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Առաջնորդն Եղիպտոս յԵգիպտոս ղրկեց պէտք եղած պաշտօնական օրհնագրութեամբք առ Վսեմ. Նուպար բաշան, և առ այլ և այլ բարեսէր անձինս, բայց դժբաղդաբար մեր ազգին մէջ սովորական եղած բռնական դրութեանը համեմատ որ «իրաւունքը հզորին է միշտ», ի դերեւ հանուելով իր այս բոլոր ջանասիրական ճիգերը՝ ձեռնունայն կը վերադարձուին յիշեալ եպիսկոպոսը յԵգիպտոսէն ի ցաւ և ի վիշտ համայն Կիլիկիական ճշնչեալ ժողովրդոց, այս մասին ևս առայժմ ասելիք աւելի խօսիլ չուզելով ոմանց անձնասիրութիւնը չվիրաւորելու ապագաւ՝ ասոր ալ անաչառ դիտողութիւնը և արդար դատողութիւնը ճշմարիտ Հայու սիրտ, խիղճ և զգացում ունեցող ազատամիտ անձանց ձգելով կանցնիմք դարձեալ մեր յուսաբեկ պատմութեան. թէպէտ միւս եպիսկոպոսներ ու վարդապետները բերին քիչ մը բան, բայց ոչ բնաւ այնքան քաջալերական և դոհացուցիչ, վասնզի վիճակայինները բուսական ժամանակներէ ի վեր որոց մասին անտարբեր մնալով, նոյն իսկ ամենայն սովորական իրաւունքները ու տուրքերը չէին ուզեր երբէք տալ, ինչպէս որ մինչև ցայսօր միևնոյն յամառ դրութեան մէջէն գրեթէ բոլոր Կիլիկիական ժողովուրդները։ Զոր օրինակ Ատանա, որ ասկից քսան երեսուն տարի յառաջ առնուազն 20 և 25 հազար դահեկան իրաւունք՝ տուրք և նուէր կուտայ եղեր տարին Ամենայն, որն որ ամէն մէկ Ատանացի խղճի մտօք կըրնայ հաստատել, բայց այսօր 2, ստակ անգամ չմճարելէն զատ, Ամենայն՝ այն տեղ ունեցած մէկ երկու մանր մունր կալուածները ևս, յորմէ որ գոնէ տարին քանի մը հարիւր դահեկան եկամուտ կառնէ եղեր Ամենայն, անիրաւաբար առինքեանս գրաւեր են, և որ առաւել զարմանալին է, զի 'ի մանկութենէ 'ի վեր Ամենայն ընկեր միաբան գտնուող և այս օրերս վախճանեալ Սսեցի Նիկողայոս Ս. արքեպիսկոպոսի բոլոր գոյքերը կը բռնակալեն նոյն բարեպաշտ Ատանացիք, առարկելով թէ քանի որ այս տեղ վախճանեցաւ՝ պէտք է որ այս տեղացի համարուի անոր ժառանգութիւնը . . . հիմայ ասկից ալ ազէկ կըրնայ հասկցուիլ Կիլիկիոյ վիճակայնոց ամենայն իրաւունց մասին բռնած յոռի ընթացքները և ամենայն ալ ներկայ նիւթական թշուառ կացութիւնը. որովհետև նախնի եբուսաշարհ կաթողիկոսները երբէք ապագայի վրայ հոգատարութիւն մը չունենալով՝ գոնէ քիչ՝ չատ եկամուտ աղբիւր մը չեն հայթայթէր խել մը արդիւնարեր կալուածներ առնելով, որ այն առենները չատ դիւրութեամբ կրնայ եղեր ձեռք բերուիլ երկու կերպով. նախ՝ այն առենները կալուածական ստացուածքներ ստանալն այնքան նշանակութիւն մ'չունենալով՝ քիչ ստակով չատ մը կալուածներ առնելով, որոնք ապագայի մէջ ամենայն կարեւոր ծառայութիւն մը ունենան։ Ինչպէս Ատանայի մէջ ունեցած կալուածներուն նուիրակներ ղրկուի, որպէս զի յանուն նորընտիր կաթողիկոսի քիչ չատ նուէրներ հաւաքուի վիճակներէն ամենայն կարեւոր պիտոյքները հոգացուելու համար, եւ ահա այսու դէպ բարութեամբ Մկրտիչ կաթողիկոսն ալ կիսարհի քանի մը եպիսկոպոս՝ փարդապետ ղրկել վիճակները ամենայն վերջին ծայր տեղակութիւն ու խեղճութիւնը նկարագրելով իրեն օրհնագրական կոնդակներովը։

Նամանաւանդ այն մեքենական խարդաւանօք յափշտակուած երջանկայիշատակ Շահնազարեանի յանուն թշուառ Կիլիկիոյ բրած նեսուիրական կատկին բան իսկ հանդուցեալ կտակարարի ուխտեալ նպատակին համեմատ քան իրաւանց և արդարութեան ամենայն օրինաց առ կատկեալ սրբազանին վերադարձնելու համար զԴեր. Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Առաջնորդն Եղիպտոս յԵգիպտոս ղրկեց պէտք եղած պաշտօնական օրհնագրութեամբք առ Վսեմ. Նուպար բաշան, և առ այլ և այլ բարեսէր անձինս, բայց դժբաղդաբար մեր ազգին մէջ սովորական եղած բռնական դրութեանը համեմատ որ «իրաւունքը հզորին է միշտ», ի դերեւ հանուելով իր այս բոլոր ջանասիրական ճիգերը՝ ձեռնունայն կը վերադարձուին յիշեալ եպիսկոպոսը յԵգիպտոսէն ի ցաւ և ի վիշտ համայն Կիլիկիական ճշնչեալ ժողովրդոց, այս մասին ևս առայժմ ասելիք աւելի խօսիլ չուզելով ոմանց անձնասիրութիւնը չվիրաւորելու ապագաւ՝ ասոր ալ անաչառ դիտողութիւնը և արդար դատողութիւնը ճշմարիտ Հայու սիրտ, խիղճ և զգացում ունեցող ազատամիտ անձանց ձգելով կանցնիմք դարձեալ մեր յուսաբեկ պատմութեան. թէպէտ միւս եպիսկոպոսներ ու վարդապետները բերին քիչ մը բան, բայց ոչ բնաւ այնքան քաջալերական և դոհացուցիչ, վասնզի վիճակայինները բուսական ժամանակներէ ի վեր որոց մասին անտարբեր մնալով, նոյն իսկ ամենայն սովորական իրաւունքները ու տուրքերը չէին ուզեր երբէք տալ, ինչպէս որ մինչև ցայսօր միևնոյն յամառ դրութեան մէջէն գրեթէ բոլոր Կիլիկիական ժողովուրդները։ Զոր օրինակ Ատանա, որ ասկից քսան երեսուն տարի յառաջ առնուազն 20 և 25 հազար դահեկան իրաւունք՝ տուրք և նուէր կուտայ եղեր տարին Ամենայն, որն որ ամէն մէկ Ատանացի խղճի մտօք կըրնայ հաստատել, բայց այսօր 2, ստակ անգամ չմճարելէն զատ, Ամենայն՝ այն տեղ ունեցած մէկ երկու մանր մունր կալուածները ևս, յորմէ որ գոնէ տարին քանի մը հարիւր դահեկան եկամուտ կառնէ եղեր Ամենայն, անիրաւաբար առինքեանս գրաւեր են, և որ առաւել զարմանալին է, զի 'ի մանկութենէ 'ի վեր Ամենայն ընկեր միաբան գտնուող և այս օրերս վախճանեալ Սսեցի Նիկողայոս Ս. արքեպիսկոպոսի բոլոր գոյքերը կը բռնակալեն նոյն բարեպաշտ Ատանացիք, առարկելով թէ քանի որ այս տեղ վախճանեցաւ՝ պէտք է որ այս տեղացի համարուի անոր ժառանգութիւնը . . . հիմայ ասկից ալ ազէկ կըրնայ հասկցուիլ Կիլիկիոյ վիճակայնոց ամենայն իրաւունց մասին բռնած յոռի ընթացքները և ամենայն ալ ներկայ նիւթական թշուառ կացութիւնը. որովհետև նախնի եբուսաշարհ կաթողիկոսները երբէք ապագայի վրայ հոգատարութիւն մը չունենալով՝ գոնէ քիչ՝ չատ եկամուտ աղբիւր մը չեն հայթայթէր խել մը արդիւնարեր կալուածներ առնելով, որ այն առենները չատ դիւրութեամբ կրնայ եղեր ձեռք բերուիլ երկու կերպով. նախ՝ այն առենները կալուածական ստացուածքներ ստանալն այնքան նշանակութիւն մ'չունենալով՝ քիչ ստակով չատ մը կա-

ԿԻՃԷ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

(265)

—

—Պու խուսուս եալընըզ պանտայիա տիր, վէ պու իսէ պէնճէ, բէք ճիւղի պիր զայլէ տիր։ Սիրի թէէմին իսէրիմ քի, պէն միւատէ-թի էօմրիւմտէ բէք չօդ տէֆալար, ատահ զիեատէ ատիմ քիմսէյիրէ, պունատն չօդ միշքիլ մուատէլէ-ի ատրանմշքամ տրը։

—Բէք այէա, պունա տախի մուվաֆագաթ իսէրիմ, ֆագաթ պու իշտէ պէնիմ կէօրէճէք վազիֆէմ նէ՞ օրատադ տրը։

—Ճիմանի՛ք հալ սիրին վազիֆէնիզ, ատատէճէ սէյիրճիլիք օրատադ տրը։ Իմանի, բէճա իսէրիմ, սիզ շու ատադրին աղբընատա վէ արապանքն ֆէնէրլէրիյլէ թէնվիր իսիմէքտէ օրան շու եարը դբրբդ սինոր թաչը եադընընտա՝ սիրէրատ տուրունուզ, վէ ատա լադբրաբ իմմէյլով վէ հարէքէթ տախի իմմեեէրէք, հէր պիր էլինիզտէ պիրքը թապանճա թուլթունուզ, վէ օր վէճհ իլէ դարանլըգտա պէքլէյինիզ։ Խբզմէթքեարընը տախի այնի մուամէլէտէ պուլունուզ, ֆագաթ սիրին դարշընըզտա տուրմաալը տրը։ Էկէր թախմինէրիմ տոգրու չբզմազ, վէ պանա հիչ պիր շիպհէի հալ վագը օրմազ իսէ, չարչարուդ կէլիր սիրին իլէ թէքրար պուլաշուրում։ Պիլաք էկէրչի սիրին իշին դուրուրմուշ օրան տուղտա պէն տիշէր, վէ եախօտ մուխթարաեր դարշընատա կէօրիւր իսէմ, քէոկին պիր սէս չբզարբզ, վուղուի հալի սիրէ խատէր վերիրիմ։

—Օշ վադրթ պէն տէ, տէտի Բընէ շէտիտէն, սիրին եարարընը-դա մերատատի իսէրիմ, վէ սիրէ եէմին իսէրիմ քի, էկէրչի օն տիշմէնէ դարշը դոյմադ լազըմ կէլսէ, սիրին մուխթարատան դուրմաբը-ըրմ։

—Խա՛յր, խա՛յր, միւսիւ մարքի սիրին սադընմադլըգընըզ լազըմ կէլէն մատատ ասբլ պու տուր, տէեու ճէվապ վերտի Բէրին պիր նէ-վի հիատէթլէ, չունքի պիր քէրբէ պէն էօրիւրսէմ, վէ սիզ տէ պէնի միւտաֆատ իլլմէքիւզրէ, պէնիմ արդատան մէզարիմատա կիրէ-ճէք օրուր խէնիզ, Ժան տը Սի-մէօզիւն հալի նի՞ճէ օրուր։

Մ. տը Բիէօ պաշընը էյիպ սիւ-քիւթ իմատ, չունքի Ժան տը Սի-մէօզ խամի էօյլէ զալիպ պիւրհան-լարատան պիրի խաի քի, պունա ճէ-վապ վիրմէսի քէնտիսինճէ ատա միւմքին տէյիլ խաի։

Բէրին, Բընէնին ուաս տուրմա-սընատան խաթիֆատէ խատրէք, չէօյ-լէ տէվամ իմատ.

—Իմանի, էկէր պէնիմ պաղրբ-աբղրմբ իշիտէճէք օրուր խէնիզ, մաեան էմին պիր մահէլատէ սբղընանընը, տահա զիեատէ իրի իմմիզ օրաուսունուզ։ Մ'իսիւ մարքի, պու սէօյլէսիկիմի եարատճաղ մը-պընը։

Բընէ թէրէտաիա կէօսթէրտիկինատն, Կուլ,

—Պէնիմ սիզտէն թալէպ իմմիկիմ, քէնտի նամճմա օրմաեքդ, իլլա Ժան տը Սիմէօզիւն նամընտա տբը, տէտի։

—Եարատճաղրմ, էվվէմ, պէնիմ իշին նէ դատար ադբր տախի օրտա, եարատճաղրմ, տէեու ճէվապ վերտի Բընէ։

—Վատ խուսուսմատ։

—Նէմին պիլէ խատրիմ։

—Թէշէքքիւր իսէրիմ, միւսիւ մարքի, վէ չիմտի հէր ճիհէթլէ գալգիմին բահտի օրատուղունու հիտա խատրօրում, չունքի թէէմին օրմուշում տուր քի, էկէր պէն պու կիճէ վէֆատի խատճէք օրուր խէմ, սիզ իբիմիզին տախի ինթիզամընը տմադ իւզրէ հաեաթատա դարատճաղընը։

Բէրին պու սէօզլէրի հէնուզ իբմալ իմմիշ իբէն, քիրիսէ վէ մանատիրը սատիրընընն եարը կիճէ վուրատուդա իշիսիտի, վէ Կուլ քէլամա ադաղլէ,

—Պէնիմ իշին մուվաֆֆաղըյէթ թէէմէնի խատրդ, տուա տախի խոնիզ, չունքի ճէնապը Հադդա իմմիտատ իմմէկէ պաշլատընընտան պէնիմ գարարընմա կէլմէյիդ, ֆիրար իմմէլիսինիզ։

—Ֆիրա՞ր մը իմմէք, տէեու թէքբարլատաբ Բընէ, մէղբիր քէլմէ թէքպուրինէ թօգունարագ։

—Եկէրչի լուղմէթին տահա բարլագ սուբէմատ օրմանընը խմէքտէնիզ, բիւճագ խատրանիզ։ Կէ-բէք ամիզ վէ կէրէք զէմանէմիզ էն մէշհուր ժէնէրալարը իկբուտատ քէնտի ֆիլիուհամարընը թէէմին զբմադ իւզրէ, պէրի եիկիրմի տէֆա բիւճագի ի՞մմէմիշլէր մի տիր։ Պինատէ ատէյհ, միւսիւ մարքի, սիզ տախի անկէր կիպի հարէքէթ խոնիզ, վէ սիզի թէէմին խատրիմ քի, անկէր կիպի սիզ տախի զալէպ խատճէքսինիզ։ Արապաճը պէյկիրէրինին պաշընը Սէն-Միշէլ մէյտանը թարաֆընա չէվիրսին, վէ էկէր պաղբրաբղբմբ իշիտիրսէ-նիզ, տէրհալ արապանընդա բա-քիպ օրունուզ, վէ եախօտ տահա ատզրուու եուլարը վէ դամբերը պիզզամի սիզ քէնտի էլինիզէ պրբ-նբզ, վէ սէրիան խանէնիզէ ավ-տէթ իսինիզ, վէ օրատա քէնտի-նիզի միմքին մէրթէպէ սիրէր ի-տիպ, իհթիմալ տիր քի պու կիճէ վուղու պուլատաղ օրան պիր հիւ-ճումա դարշը ֆէվզէլատէ վէ հու-տատուզ թէատալիրի իհթիեամի-յէյի իմմիմիսաղ էլլէյինիզ։ Պունլարատան զամինատար, հիյնի մուխթարատա խանէնիզի թէրբ պիրլէ, տիւշմէնլէրիզին մալիմիս օլ-մասան էմին պիր մահէլատէ սբղընանընը, տահա զիեատէ իրի իմմիզ օրաուսունուզ։ Մ'իսիւ մարքի, պու սէօյլէսիկիմի եարատճաղ մը-պընը։

Բընէ թէրէտաիա կէօսթէրտիկինատն, Կուլ,

—Պէնիմ սիզտէն թալէպ իմմիկիմ, քէնտի նամճմա օրմանընը, իլլա Ժան տը Սիմէօզիւն նամընտա տբը, տէտի։

—Եարատճաղրմ, էվվէմ, պէնիմ իշին նէ դատար ադբր տախի օրտա, եարատճաղրմ, տէեու ճէվապ վերտի Բընէ։

—Վատ խուսուսմատ։

—Նէմին պիլէ խատրիմ։

—Թէշէքքիւր իսէրիմ, միւսիւ մարքի, վէ չիմտի հէր ճիհէթլէ գալգիմին բահտի օրատուղունու հիտա խատրօրում, չունքի թէէմին օրմուշում տուր քի, էկէր պէն պու կիճէ վէֆատի խատճէք օրուր խէմ, սիզ իբիմիզին տախի ինթիզամընը տմադ իւզրէ հաեաթատա դարատճաղընը։

Բէրին պու սէօզլէրի հէնուզ իբմալ իմմիշ իբէն, քիրիսէ վէ մանատիրը սատիրընընն եարը կիճէ վուրատուդա իշիսիտի, վէ Կուլ քէլամա ադաղլէ,

—Պէնիմ իշին մուվաֆֆաղըյէթ թէէմէնի խատրդ, տուա տախի խոնիզ, չունքի ճէնապը Հադդա իմմիտատ իմմէկէ պաշլատընընտան պէրի տիր, տուա պանա էմնիյյէթ վիրմէքտէ տիր։

—Պիր տադբդա, պիր տադբդա տահա տուրունուզ, տէտի Մ. տը Բիէօ։

Ֆագաթ Բէրին պու սէօզլէրի սիյնէմէյիզ, Թօմպ-Խուսար սօգաղընատա սիրատի վէ սէպաթէ տատմ։ Լոր այմանատ պաշլատը։

Իշիթ Տակօպէր, պու տատմ սէս-լէրինի իշիթերէք եավաշճա Պուլթան ա՞Օրա,

—Պէքլէսիկիմիզ կէլիեօր, օ դայդ օրտու, վէ պիզ դուրթուլ-տուդ, տիմէքտէ խի, վէ տիժման տա օնտ ճէվապէն,

—Հէյլէ համա օրատն, տէեու մուդապէլէ իմմէքտէ խի։

33

ԲԷՐԻՆԻՆ ԻՇՏԷ ՊՈՒԼՈՒՆՄԱՍԸ

Կուլ, պիրա թէրէտաիա վէ պիրա էսէֆ քէնտի մէճհուլ մադսէտինէ տօղրու եէօրիմէքտէ, վէ եէօրիւ-ուիքճէ, տաբմիրընը տայմադտա խի, չունքի Մ. տը Բիէօ քէնտի-սինէ, «սօղաղին աղբընատան չիթին քիչ չիչ դարաուունտադտատ եիզ սէքսէն եախօտ իբի եիզ տաբմ տբը» տէմիշ խի։

Պինատէրին Բէրին օրթտա պիր հիտատ իւզրէ հարէքէթ իմմիշ օրմադ իշին, եիզ տօգատն տաբմ տրբշ իքէն, տուրտու։

լուածներ ստանալու դիւրութիւններ կայ եղեր։ Երկրորդ դեռ ազգը հին կրօնական ջերմեռանդութեամբ զգաստուած ըլլալով, աթոռային եկամուտները չատ առատ արդիւնաւոր և դրեթէ շուայլօրէն կըլլայ եղեր. ինչպէս որ ճշդիւ ալ այն նախկին բարեպաշտութիւնները անուրանալի է ամեն մէկ կրօն. մասին։ (Շարունակելի)

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ—ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիմնեալ ի Փարիզ ի 11 սեպտեմբերի 1879 ամի, առաջարկութեամբ և ջանիւք Պ. Սիմէօնի Ռափայէլեան։

—o—

Ա.

Նպատակ.

Յօդ. 1. Հայկազեան–Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը՝ որոյ նպատակն անփոփոխելի է, 2, 3 և 4 յօդուածոց արամադրութեանց համապատասխանող ազգատ Հայ պատանեկաց՝ ընկերութեան ծախիւքը Եւրոպիոյ մէջ (1) բարձրագոյն ուսմունքներ (2) սովրեցնել տալու կը ծառայէ, որպէս զի դիտութիւնք ծաւալին ի Հայրենիս։

2. Առաջին յօդուածի արամադրութիւնը վայելել փափաքող պատանիք պարտին յազգային ուսումնական խորհրդոյ ընտրեալ քննիչաց ներկայութեան քննութիւն անցնելով վաւերական վկայագիր մ'ստանալ հետեւեալ ուսմանց համար։

Ա. Հայերէն լեզուի կատարեալ հմտութիւն.

Բ. Ազգային և ընդհանուր պատմութիւն.

Գ. Գաղղիերէն կամ Անգղիերէն և կամ Գերմաներէն.

Դ. Ընդհանուր աշխարհագրութիւն ընդարձակ.

Ե. Թուաբանութիւն.

Զ. Ալճեպրա.

Է. Երկրաչափութիւն.

Ը. Գծագրութիւն.

Թ. Սկզբունք բնական դիտութեանց և քիմիաբանութեան.

Պարտին միանգամայն վաւերական ծննդագիր մ'ու պատուական վկայագիր մ'ունենալ։

3. Ընկերութեան որդեգիրք պարապուորեալ են ընկեր դրուելու։

4. Ընկերութեան որդեգիրք պարտաւորեալ են ի Հայաստան երթալ իրենց ուսումն աւարտելէն վերջ՝ ազգային դպրոցաց միոյն մէջ երեք տարի անընդհատ չափաւոր թոշակով դասախօսութիւն ընելու համար։ Այս մասին հարկ և արժան եղած երաշխաւորութիւնը պէտք է առնէ ազգային–ուսումնական խորհուրդը։

Բ.

5. Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ի Փարիզ, զոր կեդրոնական ժողովը իրաւունք ունի ուրիշ փողոց մը փոխադրելու, խնայողական կամ այլ կարեւոր պատճառանօք, տեղափոխութիւնն ընելէ առաջ կամ անմիջապէս ինքը օրագրաց միջոցաւ հրատարակելու և իր ներկայացուցչաց ծանուցանելու պայմանաւ։

6. Ընկերութեան կեդրոնատեղին փոխադրելի է նաև մի այլ եւրոպական քաղաք, եթէ կեդրոնական ժողովը՝ ներկայացուցչաց կամ ճիւղերու մասնախմբոց հետ խորհրդակցութեամբ արժան դատէ, և կամ կեդրոնական ժողովոյ անբաւականութիւնն հաստատուի հիմնական փատաթղթով և ազգային ուսումնական խորհրդոյ վճռովը, ա. պա թէ ոչ միշտ ի Փարիզ կը մնայ։

Գ.

Պայմանք ընկերակցութեան

7. Ընկեր կընդունվի ամեն պատուաւոր անձ, առանց խտրութեան սեռի, կրօնի և ազգութեան, եթէ.

Ա. Ուզղակի կամ միջնորդութեամբ իւր փոփաքն յայտնէ, որոյ վրայ կեդրոնական ժողովոյ դիւանը և իւր դաւառի կամ մասավայրի ներկայացուցիչներն, կամ ճիւղին մասնախումբը իւր որոշումը կը տայ (տես յօդ. 6 և 2 65)։

Բ. Դրաւոր կերպով հաւանութիւն տայ կանոնագրութեան և կեդրոնական ժողովոյ իրաւասութիւնը ճանչնայ։ Այս դրութեան մէջ պէտք է նշանակուած լինին իւր անունը, մականունը, տարիքը, ծննդատեղին և թուականը, ինչպէս նաեւ իւր վիճակին ու զբաղման բաժինները։

8. Իւրաքանչիւր ընկեր ի սկզբան ընկերակցութեան պարտի վճարել։

ա. Հինգ (5) ֆռանք իբր մուտք մի անգամ վճարելի.

բ. Մէկ ու կէս (1 1/2) ֆռանք կանոնագրի և արձանագրութեանց ծախուց համար.

գ. Ամսական մի բաժնոյ համար մի ֆռանք։ Սակայն մուտքն ու արձանագրութեանց ծախքը միմիայն անգամ մը վճարելի գոյովընկեր մը կրնայ քսան հաճոյից մէկ բաժնէ աւելի ալ ունենալու։

9. Իւրաքանչիւր ընկեր՝ կեդրոնական ժողովոյ դիւանի ատենապետէն ատենադպրէն և ներկայացուցչաց կամ ճիւղի ատենապետէն ստորագրեալ ե. ընկերութեան կընդ.քովը վաւերացեալ վկայագիր մը կստանայ, ու կը նշանակուին իւր անունը, պատուանունը, բաժինները և այլն, (տես յօդ. 7, պարբերութիւն բ.)։

10. Ընկերք բարոյապէս պարտք և պատասխանատուութիւն կստանձնեն ընկերութեան յառաջդիմութեանն ու զարգացմանը ամեն կերպով աշխատելու։

11. Տասը տարի անընդհատ ընկերակցողք 400 ֆռանք վճառելով՝ և աւելի նուազ ժամանակաւոր ընկերք 500 ֆռանք վճարելով՝ կըրնան մշանջենաւոր ընկեր դառնալ, յորմէ յետոյ այլ եւս պարտաւորեալ տուրքէ ազատ են։

12. Բանաւոր պատճառաւ բաժինը վճարելու անկարող ընկեր մը պարտի կեդրոնական ժողովոյ դիւանին եւ կամ իւր դաւառի ներկայացուցչաց կամ ճիւղի մասնախմբի ատենապետին դրաւոր կերպով ծանուցանէ պայմանաժամ մը յայտնելով, որ մէկ տարիէ աւելի չէ կարելի, յորմէ յետոյ եթէ չը վճարէ հրաժարեալ կը համարուի։ Իսկ ընկեր մը, որ անպայման վեց ամիս յաջորդաբար չվճարէր, երկկոյս դրաւոր ազդարարութիւն կընդունի երկու ամսուան մէջ, եւ եթէ չվճարէ, հրաժարեալ կը սեպուի։

13. Ընկերք իրաւունք ունին իրենց բաժինները մի կամ աւելի տարիներու համար կանխաւ վճարելու։

Դ.

Օժանդակ, մշանջենաւոր եւ պատուոյ անդամք։ Բարերարք։

14. Ութերորդ յօդուածի արամադրութիւնը գործադրող օտարազգիք օժանդակ ընկեր կանուանին։ Իրաւունք ունին կեդրոնական ժողովոյ նստերուն ներկայ դտնուելու, իսկ հայերէն չգիտնալնուն համար վիճաբանութեանց եւ քուէարկութեանց չեն մասնակցիր։

15. Ի սկզբան ընկերակցութեան առ նուազն հինգ հարիւր ֆռանք վճարողք մշանջենաւոր ընկեր կը նշանակուին, և այնուհետև պարտաւորեալ տարեկան ազատ են։

16. Կեդրոնական ժողովոյ հաւանութեամբ պատուոյ անդամ կարձանագրուին ամեն հայազգի կամ օտարազգի անձինք, որոնցմէ ընկերութիւնը բարոյական կարեւոր ծառայութիւն մը կամ հազար ֆռանք ստացած է։

17. Ամեն անոնք՝ որք արտաքոյ կարգի նուէր մը և կամ կտակ մը կընծայեն, ընկերութեան բարերարն կանուանին։

18. Բարերար կը յիշուին նաև անոնք՝ որք ընկերութեան մի որդեգրին պաշտպան կանգնելով նորա կեանքը կապահովեն մինչ ցվախճան նորա ուսման չրջանի։ Ապահովութեան եղանակը կեդրոնական ժողովոյ հաւանութեանը վերապահեալ է։

Ե.

Պաշտօնական մարմին.

19. Կեդրոնական ժողովէ դատ, ընկերութիւնն ունի նաև իւր դիւանը, ներկայացուցիչք, ճիւղերու մասնախումբք և մասնաժողովք։

Զ.

Կեդրոնական ժողով.

20. Կեդրոնական ժողովը՝ որ ընկերութեան տնօրէն մարմինն է, կը բաղկանայ Փարիզ դտնուող ընկերներէ և դաւառաց ներկայացուցիչներէն կամ ճիւղերու մասնախմբոց անդամներէն։ Կեդրոնական ժողովը ընկերութիւնը կը ներկայացնէ, իւր նիստերուն մէջ ընկերութեան վերաբերեալ դործերը կարգաւորէ և կը կատարէ դիւանի, ներկայացուցչաց և մասնաժողովոց ընդարձակութիւնը։

21. Կեդրոնական ժողովն իւր որոշումները ու ընտրութիւնները դաղտնի քուէարկութեամբ կը կատարէ. ընտրութիւնք վաւերական չեն համարուիր, եթէ առաջին քուէարկութեան մէջ բացարձակ առաւելութիւն չդոյանայ, այն ատեն երկրորդ քուէարկութեամբ համեմատական առաւելութիւնը բաւական կը համարուի. իսկ եթէ ընտրութեանց մէջ կրկին քուէարկութեամբ հաւասար քուէ դոյանայ, երիցագոյնն ընտրեալ կը համարուի։

22. Կեդրոնական ժողովն ամեն ամսոյ առաջին կիրակին պարտաւորեալ նիստ կը կազմէ, և տեսանը կը բացուի ճիշդ ժամը մէկին։

23. Կեդրոնական ժողովոյ նիստերը օրինաւոր համարուելու համար դէթ տասն և վեց անդամոյ ներկայութիւնն անհրաժեշտ է։

24. Առանց բանաւոր պատճառի և կանխաւ դիմաւոր ազդարարութեան ժողովոյ նիստերէն բացակայ դտնուողք ամեն մէկ անդամաւոր համար մէկ ֆռանք տուգանք կը վճարեն։

25. Կեդրոնական ժողովն արտաքոյ կարգի նիստ կը կազմէ դիւանի որոշմամբ։

26. Կեդրոնական ժողովն իրաւունք չունի ընկերութեան նպատակէն դուրս որ և է խնդրոյ մը՝ ընկերութեան ստացուած քէն ոչինչ յատկացնելու։

27. Կեդրոնական ժողովոյ մէջ կրօնական և քաղաքական խնդրոյ վրայ երբէք վիճաբանութիւնք չը պիտի ըլլան։ Եթէ այս սկզբան դէմ վարմունք մը տեղի ունենայ, ատենապետն անդամ մը ազդարարել վերջը՝ իրաւունք ունի նիստը վերցնելու, եթէ վիճաբանութիւնը չարունակուի։

28. Ծախքողական պարագաներու մէջ կեդրոնական ժողովն իրաւունք ունի իւր պատասխանատուութեան տակ որոշումներ տալու անմիջապէս ներկայացուցչաց կամ ճիւղերու մասնախմբոց ծանուցանելով նոցա հաւանութիւն ստանալու պայմանաւ։

(Շարունակելի)

Պոսթ, եարոստ տահա ազդուստ ութթիլիաղ լյլէտիկի հիսապ, պու խուսուստա մէզպուրէնէ բէ.ք միւսայիա օրաս, չէօյլէ քի մերդումէ էօյլէ պիր մահէլլատէ տուրմուշ իսի.քի, դօլունու ուղսթաքդընատա, ճիւճէ իլէ տիժմանա թօգունապիլիր իսի, ֆադաթ դարանլըդ օրթալըզը պիւսպիւթիւն դարդամըշ օրաուղու էճիլտէն, մերդումանը կէօրէմէէօր իսի։

Մէզպուրէնին ատամիարը եադլաշարդճա, չիթին քիչիք դարուսու նըսֆէն աչըլարադ, վէ եէնի պիր չախ եավաշճա չիթատէն տիշարը չըդարադ, տիժման իլէ ճիւճէնին արասընա սիվիշմիշ իսի։

Հէեէճանընատան վէ սիւրաթը հարէ քէթինատէն նաչի թանըրմասը միամ.քինիզ օլան, վէ խուսուսիլյէ պաշըրընընը արալըզընատան չըդմասը.յլա, լաեդդը.յլա թէլէֆիֆիզ օլունմաեան պիր սէատա իլէ, Բէրլին,

—Տակօպէր իլէ Պուլթոն տ'Օր եանբմատ՝ մը ատբլար, վէ պէնի իշխահէօրլար մը տէեուս սիւալ իթտիր։

Ճիւճէ ճէվապ վիրմէ.ք իւզրէ իքէն, վադթի օրատատը, չիւն.քի չիթատէն տիշարը չըդմըշ օրան չախս, էլինի տատադլարը իւզերինէ դօեուզ, սիւ.քիւթ իթմէսինի էմր էյլէսի, վէ քէնարսի ճէվապէն։

—Պէն Տակօպէրիմ՝ Պուլթոն տ'Օր տա պուրատա պէնիմ եանբմատա ատը, իւքիմիզ տախի սէսինի իշխահէօրուզ, սիզ պուրատա նէ՞ եարմատա կէլինիզ, տէսի։

Պիրտէն պիրէ Կուլուն քեաֆֆէյի սինիրլէրի վէ տամարլարը չէքիլի, զիրա մէզպուրէ միւսահիպինին սէսինի թանըմըշ, վէ պու միւսահիպի պարօն ատ Բէրժան օլատուրունու անդամըշ իսի։ Նասըլ քի կէօրիւրմէ.քատէ տիր, տապրդ գըրմըզը էվ տահիպէսինին քեաֆֆէյի տույդուրարը տօղրու չէդաղընատան, Բընէ պու կիճէ էօլիւմատէն աշի.քատ պիր միճիդէ իլէ դուրթուլմադա, վէ հիչ շիւպհէլէր եօդ իսի քի, Բէրլին տէ ճէնապը Հադդն պիր տէթթը օլմադատա իսի։

Հալ պու.քի պու սբրատա հէեէճանը մէն իթմէ.ք, իլղիրապը կիղլէմէ.ք, վէ ազբսինատէ ճէվապ վիրմէ.ք լաղըմ օրտուղունատան, Կուլ տատէթա միամքիւնսիզ օլան պու թէշէպպիւսինատէ մուվաֆֆադ օլատու, վէ քէլամա իպթիտար պիրլէ,

—Պուրատա նէ՞ եարմատա կէլմիշ օլտուղումու սիւալ իսիւէօրսունուզ, տէյի՞լ մի, տէսի, հալ պու.քի սիզ պէնատէն տահա իյի պիլիրսինիզ.քի, սեօզ վիրիմիշ օլան մահէլլէ՞ կէլիւէօրսում։

—Ֆադաթ պիզիմ պէ.քէմէ.քատէ օլտուղումէ.մ չախս սիզ տէյլսինիզ, տէեու մուդապէլէ իթտի Լիւ.ք, քէնարսի տէ քէնալ մէյեուսիեէթ տա ատը, իքիմիզ տախի սէսինի իշխահէօրուզ, սիզ պուրատա նէ՞ եարմատա կէլինիզ, տէսի։

Պիրտէն պիրէ Կուլուն քեաֆֆէյի սինիրլէրի վէ տամարլարը չէքիլի, զիրա մէզպուրէ միւսահիպինին սէսինի թանըմըշ, վէ պու միւսահիպի պարօն ատ Բէրժան օլատուրունու անդամըշ իսի։ Նասըլ քի կէօրիւրմէ.քատէ տիր, տապրդ գըրմըզը էվ տահիպէսինին քեաֆֆէյի տույդուրարը տօղրու չէդաղընատան, Բընէ պու կիճէ էօլիւմատէն աշի.քատ պիր միճիդէ իլէ դուրթուլմադա, վէ հիչ շիւպհէլէր եօդ իսի քի, Բէրլին տէ ճէնապը Հադդն պիր տէթթը օլմադատա իսի։

Հալ պու.քի պու սբրատա հէեէճանը մէն իթմէ.ք, իլղիրապը կիղլէմէ.ք, վէ ազբսինատէ ճէվապ վիրմէ.ք լաղըմ օրտուղունատան, Կուլ տատէթա միամքիւնսիզ օլան պու թէշէպպիւսինատէ մուվաֆֆադ օլատու, վէ քէլամա իպթիտար պիրլէ,

—Պուրատա նէ՞ եարմատա կէլմիշ օլտուղումու սիւալ իսիւէօրսունուզ, տէյի՞լ մի, տէսի, հալ պու.քի սիզ պէնատէն տահա իյի պիլիրսինիզ.քի, սեօզ վիրիմիշ օլան մահէլլէ՞ կէլիւէօրսում։

—Ֆադաթ պիզիմ պէ.քէմէ.քատէ օլտուղումէ.մ չախս սիզ տէյլսինիզ, տէեու մուդապէլէ իթտի Լիւ.ք, քէնարսի տէ քէնալ մէյեուսիեէթ վէ հիտատէթինի կիղլէմէեէ չալըշարադ։

—Պու սէօյլէտիկինիզ թէմամ տը, լաքին պէ.քէլէտիկինիզ չախ պու կիճէ կէլէմէեէճէ.ք տիր, վէ պէնի պուրատա կէօնատէրմէսի, ուզուն միւատէթ քէնարսինէ պէ.քէմէմէնիզ իչին տիր։

—Տիմէ.ք տիր քի, քէնարսի կէլմէեէճէ.ք տիր, տէսի Բէրժան։

—Էվէթթ, կէլէմէեէճէ.ք տիր։

—Նէ՞ իչին։

—Չիւն.քի պու կիւն խանէսինատէ նէրսիվէնդէրատէն աչադը տէհշէթլի սուրէթատէ տիւշմիշ օլտուղունատան, պու տիւշմէ.քլի.ք սէպէպինատէն վիճատի խուրատխաշը օլմուշ օլտուղու վէ շիտատէթլի պիր սբթմատա թուլթուրմուշ պուլունտուղու հալատէ, եաթադտա եաթմադտա տը։

—Հաեաթը մուխաթարատա՞ մը տը։

—Հաստա օլտուն, մուխաթարատա տէ.յիլ տիր, զաթէն ի.քի սատթ էվվէլ հէ.քիմ պունու թէէմին խրիեօր իսի, լաքին պիր հաֆթատան, վէ պէլքիտէ տահա զիեատէ միւատէթատէն էվվէլ էվտէն տիշարը չըդամատաճաղընատան, պունու պիրտիրմէ.ք իւզրէ, պէնի պուրատա կէօնատէրտի։

—Սիզ քի՞մսինիզ։

—Պէն, հէ.քիմ թարաֆընատան խասմանըն եանընա գէլուրմուշ օլան գաբընըմ։

—Նա՞ըլ օրուեօր քի, մարքի պու կիճէ պու ըտատա քէնարսի էրքէ.ք խըզմէթ.քատարարընատան պիրիսինի կէ.օնատէրմէեօր տա, պիր դատըն կէօնատէրիեօր։

Չիւն.քի սիզ տախի պիլիրսինիզ.քի, մարքինին խըզմէթ.քատարարը Բարիսատէ էճնէպի տիրլէր, վէ շէհրին սօղաղլարընը լաեբդը.յլա պիլմէսի.քլէրինատէն, էկէրչի կէօնատէրիմիշ օլտարար իսի, սիզի պուրատա մատարադ, պէլքի եիւղ տէֆֆա զայպ օլաճաղլար իսի։ Մէրդումանն, պու խուսուստա իղթիրապ իչինատէ պուլունարադ, խասթալըզընը արթարընը կէօրսիւկիւմատէն, քէնարսինի չու էնտիշէատէն դուրթարմադ նէյյէթիյլէ, լաեբդը պիր միւ.քատֆատա պէտէլ չու խբզմէթինի իճրա իթմէ.քլիկի տէրիւհտէ իթտիմ։ Քէնարսի պանա պիր լուի տրթունու վատ իթտի, վէ հիչ շիւբհէմ եօդ տուր.քի, ատատէթմատէ իչպու լուի տրթունունու վիրմէճէ.ք տիր։

Պիր էյեամ սիւ.քիւթատէն սոնրա, Բէրժան քէլամա տէվամ պիրլէ,

—Մարքինին սըթմասը վար տը՞ր տէսինիզ տէյի՞լմի, տէսի։

—Էվվէթ, միւսիւ Տակօպէր, չիտատէթլի պիր սբթմասը վար տը՞ր։

—Սաեբդլամասը տա վա՞ըմը՞ տը՞ր։

—Շիմտիեէ դատար եօդ տուր։

—Տիմէ.քտիր քի մարքինին ադլը պաշընատա տը՞ր։

—Էվվէթ, թէ.քմիլ ադլը պաշընատա տը՞ր։

—Նա՞ըլ օրուեօր քի, մարքի պու կիճէ պու ըտատա քէնարսի էրքէ.ք խըզմէթ.քատարարընատան պիրիսինի կէ.օնատէրմէեօր տա, պիր դատըն կէօնատէրիեօր։

Չիւն.քի սիզ տախի պիլիրսինիզ.քի, մարքինին խըզմէթ.քատարարը Բարիսատէ էճնէպի տիրլէր, վէ շէհրին սօղաղլարընը լաեբդը.յլա պիլմէսի.քլէրինատէն, էկէրչի կէօնատէրիմիշ օլտարար իսի, սիզի պուրատա մատարադ, պէլքի եիւղ տէֆֆա զայպ օլաճաղլար իսի։ Մէրդումանն, պու խուսուստա իղթիրապ իչինատէ պուլունարադ, խասթալըզընը արթարընը կէօրսիւկիւմատէն, քէնարսինի չու էնտիշէատէն դուրթարմադ նէյյէթիյլէ, լաեբդը պիր միւ.քատֆատա պէտէլ չու խբզմէթինի իճրա իթմէ.քլիկի տէրիւհտէ իթտիմ։ Քէնարսի պանա պիր լուի տրթունու վատ իթտի, վէ հիչ շիւբհէմ եօդ տուր.քի, ատատէթմատէ իչպու լուի տրթունունու վիրմէճէ.ք տիր։

Պիր էյեամ սիւ.քիւթատէն սոնրա, Բէրժան քէլամա տէվամ պիրլէ,

—Մարքինին սըթմասը վար տը՞ր տէսինիզ տէյի՞լմի, տէսի։

—Էվվէթ, միւսիւ Տակօպէր, չիտատէթլի պիր սբթմասը վար տը՞ր։

—Սաեբդլամասը տա վա՞ըմը՞ տը՞ր։

—Շիմտիեէ դատար եօդ տուր։

—Տիմէ.քտիր քի մարքինին ադլը պաշընատա տը՞ր։

—Էվվէթ, թէ.քմիլ ադլը պաշընատա տը՞ր։

—Տիմէ.ք տիր քի իշխթմէկէ վէ անլամատա միւդթէ.տիր տիր։

—Պէնիմ մուֆարադթըմատան պէրու հալինճէ պիւյիւ.ք պիր թէ.պատիւլ վուղու պուլմամըշ իսէ, նասըլ քի պունա շէհպէհ իսէրիմ, իշխթմէկէ վէ անլամատա քեամիլէն միւդթէ.տիր տիր։ Աճապա, միւսիւ Տակօպէր, պունդարը պանա սիւալ իսիւէօրսանըզ, անքն մէնֆատթը իշին մի, եօգսա պաչդա պիր սէ.պէպէ մէպնի՞ մի տիր։

—Պու շէ.յլերի սիզ սօրմադատան մագոսէտիմիզ, մարքինին պիլմէտիկի շէ.յլերի պիլա թէէիիր պիլմէսի զաեէթ էհէմմ վէ էլզէմ օլտուղու իշին տիր, հաթթա պու շէ.յլերի քէնարսինէ պուրատա պիլիրմէ.ք նէյ.յէթինատէ իսի.ք։

—Բէ.ք ալէա, պու մուհիմմ վուղուսաթլարը պանա պիլիրինիզ, պէն սիզէ սէօզ վէրիրիմ քի, էն ճիւզի լաղըրարլարընը պիլէ քէնարսինէ հարֆը հարֆընա թէպլիզ իյլէրիմ։

—Պունուն իհթիմալի եօդ տուր, չիւն.քի սէօյլէեէճէկիմիզ էօյլէ էսրարլար տը՞ր քի, պունդարա քիմէ սէօյլէեէճէ.ք օլտադ, մարքի պիզէ տաֆվ իթմէդ։

—Էօյլէ իսէ, եարընա գատար պէ.քէ.յինիզ, վէ եարընը պիզդաթ կէլիպ քէնարսինէ սէօյլէ յինիզ։

—Պունուն տախի իհթիմալի եօդ

ԻԼԱՆԹ

ՕՆԱՆՈՒ ՄԵՂՔԸ

ԿԱՄ

ԳԻԶԱԿԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ

Հեղինակ՝ Թիսօ

Թարգմանիչ՝ Եղիազար Մուրատեան

Սոյն պատուական գործը՝ որ Թիսօ մեծանուն Գաղղիացւոյն գրչին արդիւնքն է, իւր տեսակին մէջ ընթերցման արժանի մեկ հատիկ գիրք մ'է, անհրաժեշտ, մանաւանդ երկու սեռի երիտասարդաց, որոցմէ շատերն, ա՜խ՜ղ, չարաչար մահուամբ գերեզման կիջնեն, եթէ հասկնալով կենաց ճշմարիտ հեշտութիւնները։ Հայրերը, մայրերը, դաստիարակներ կը հրաւիրուին օգուտ քաղել այս գերազանց գործէն, մանաւանդ դաստիարակներ՝ որոց յանձնուած է պատանեաց բարոյական և նիւթական կենաց ուղղութիւնը։

Կեդրոնատեղին է Ղալաթիա Յ. Արշակ էֆէնտիի վաճառատունը, կը ծախուի նաև Կ. Պոլիս Մուսի Պողոս աղայի խանութը, Սուլթան Համամին դրան կից թղթավաճառ Գէորգեան Աւետիս էֆէնտիին մոտ։ Գնան է՝ ամեն Հայ գրավաճառաց քով, գին 6 ղրշ։

ՏԻԲԻՆ ՄԱՌԻՆԱԼԱՐԸ ԻԶԻՆ ԹԻՐԷ

Կրասկօտա Ճօն Գլարդէն գումարանաբերէն էն ալա մէ դամի մաքինա թիրէսի, պուրատա, Պէյօղլու մէ Գալաթա մէ Իսթանպուլ մաղազալարբէնն քուֆֆէֆսինատ պուլունուզ թօրատան մէ բար չա բարչա, սաթին ալմազ խաթէեէնէրէրին, Գալաթատա Վէյլօտա սոդաքնատա 13 նիւմէրօրու մաղազատա, մէ Իսթանպոլատա Հաճի Բէօյէք ճամիսնատ 64 նիւմէրօրու մաղազատա միւրաճաաթ իթմէկէրի։

Պիւյիւք ահէնթ

ԷՄԻԼ Թ. ՃԱՆՕՅԼ

Մագազա իւրէրինատ սպանիա պանիատէրի մարգարիտ օրնանարը։

Նորայրի Գազմիրէն—Հայերէն Բառարանին 28երրորդ թերթը ևս հրատարակեցաւ։ Առայժմ կանոնաւոր կերպով չապրիլ մէկ թերթ պիտի երթայ։ Իւրաքանչիւր թերթի գինն է 60 վարտա արծաթ։ Գլխաւոր մթերանոցն է Ծրէնկեան գրավաճառանոցը, Ռէզէն չարշը, թիւ 362։ կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով, Արշակ էֆէնտիի Թղթավաճառանոցը ի Գալաթիա, և Վայսի քով ի մեծ փողոցն Բերայի։

Զինկեանէ Գրիգորին 20 ինճի ճիւղի չրգմրշ օրուց, մէ թէ քամի թագրմ կերէք մանթարատամբուտա մէ կերէք քիմատաճքարատա սաթքլմադատա օրատուզատան, մէ մէղքիւր քիմատաղը օղուէանարբէն քեաֆֆէսի տախի թէլէղղիւղ խաէրէք մէնմուն դալմադատա պուլունատուղարբնատան, կիւղել բուման օգուտմադ արդու խաէնդէրին, իշթիրարնա հիմէկթէրինի արդու մէ տավէթ խաէրիզ։

ԼՈՒԴՈՎԻԿՈՍ

ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՏՂԱՆ

Հրատարակիչ Կ. Ա. Պարոնեան

Սոյն ընտիր բարոյական, որ կը բաղկանայ 116 երեսներէ, մաքուր թղթի վրայ տպագրուած և սկեզոտ կոկերով կը ծախուի կամուրջին գլուխը Յ. Զամաշչրեանի գրատունը եւ ամեն Հայ գրավաճառաց խանութը։

Ի գին 100 վարտ

Սոյն բարոյավեպն թէ կաղանթի եւ թէ պարզեւաբաշխութեանց առթիւ իբրպարգեւ տղայոց նուէր տալու յարմարութիւնը ունի։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

Հրատարակիչ

Նշան Կ. Պէրպէրեան

Բէսիմէր իւէ միզէյեէն օրուզ, մէ Գալաֆեան տպարանքնատա կիւզէլեմ թապ խարիմիշ օրան մէ ճիւալենմիշ պուրունան մէղքիւր միւֆիա քիմատ, 80 սահիֆէսէն իպարէթ օրուզու հարատ, պէշէր ղրուշա սաթքլմադատա սարը։

---

99 EME

LOTERIE ROYALE DE SAXE

ՍԱԳՍՕՆԵԱՆՔՆ 99 ՈՒՆՃՈՒ ԼՕԹՐԻ ՐՕԱՅԵԱԼԸ

Հ. Գլարֆէլտ մէ գումանդասը մաղազատը թարաֆընատան, բիսյէթլու Լհալիմիզէ, մէղքիւր բիեանդօտան,

1881 *սէնէյի ճէսափի* **3** *մէ* **4** *իւնտէ, իւք քէշիտէսի իճրա գըլընճաղը իսթարը օրուզուր։*

Պու բիեանդօնուն, Ալմանիա բիեանդօլարը իշինտէ, էն զիեատէ մէնֆաաթլըսը օրատուզու. ումմում սուրէթատ թանըլմըշ սարը, մէ

100,000 *պիլէթատէն* **50,000** *պիլէթի գազանճաղ տարը քի, օնլարտան տա պաշլըճաղարը չու սաթիտէքիւր սարը.*

Պիրինճիսի	ֆրանգ	625,000
Իքինճիսի	,,	375,000
Իւչիւնճիսիս	,,	250,000

մէ զայրիհիւմ մէ զայրիհիւմ։

Ալէյլեատուս Իսթանպոլտա, վագըթ վագըթ, քէնտի էլիմիզէ, իքրամիյյէ օլարաղ էտա իտիմիշ օրան 100,000 մէ 60,000 մէ էմանալի ֆրանգլարատան մատատա, հաթթա քէնտի սաթմըշ օրատուզումուզ պիլէթլէրատէն, սօն ատէֆա չէքիլէն բիեանդօտա չու սաթիտէքի նիւմէրօլար գազանճըշար սարը.

18,750 ֆրանգ Ն°. 47,591, մէ 9,750 ֆրանգ Ն°. 10,188, մէ 31,703, մէ 31,719, մէ 46962, մէ 38,534, մէ 39,155, մէ սայրլէրի քի, հէման բէշինան էտա Լյէմիշլիզ սարը։

Մէ բիսյէթլու Լհալիմիզէ չունու տախի խապէր վերիրիզ քի, մաղազամըզտա, Համպուրկուն,

279 *ունճու բիեանդօտա պիլէթլերի տախի սաթըլմագտա օլուպ, մէ 90,300 պիլէթատէն 46,640 պիլէթի գազանճաղ, մէ իքրամիյյէլէր իշինտէ իսկ, 500,600 ֆրանգ մէ 312,500 ֆրանգ մէ սայրէ մէ սայրէ պուլունճաղ սարը, մէ իւք բիեանդօ, իշպու դեկտ. 23 մէ մէ 16 տա չէքիլճէք սարը։*

Պու բիեանդօնատն սօն քէշիտէլերինտէ, պիզիմ էլիմիզէ չու իքրամիյյէլէր թէէտիյյէ օլունմուշար սարը. 12,500 ֆրանգ Ն°. 6,717 իշին, մէ 3,750 ֆր. Ն°. 462 մէ 3,997 մէ 6,816 իշին մէ սայրէ մէ սայրէ։

Մէ չու զօլայլըգ մէ մէնֆաաթ տա վար սարը քի, իսթէյէն հէր վագըթ մաղազամըզտան, իսապէթ իթմիշ նիւմէրօլարընն բէսմի դիսթարարընը օլսա լիսիպ կէօրէրէք, էկէր քէնտիլէրէ պիր շեյ վէրմուշ իսէ, անինտէ բարարարընը ատպալիէ ճէքլէր սարը։

Պունլարտան զիեատէ քէսպի մաիւմաթ իթմէք, մէ պէեռնամէլէրինի ախզ էլէմէք իսթէյէն զաթլար, Գալաթատա Գօմիսիօն խանը ալթընտա վագը 10 նիւմէրօլու մաղազամըզա թէկրիճ էլէմէլի տիրէր։

Հ. ԳԼԱՐՖԷԼՏ ՎԷ ԳՕՒՄԲ.

ԵԱՆԳԸՆԱ ԳԱՐԾԸ

ՍԷԿՈՒՐԹԱ

NOTH BRITICH AND MERCANTIL INSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԷՆԴ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ

Նամ Լօնդրա մէ Էդինպուրկ Եանղը ոէկուրէթա գումբանեասը

		Ինկ. Լր.
Ասլ սէրմաեէ		2,000,000
Էօտէնմիշ սէրմաեէ	450,000	
Եանղըն չիւպէսինտէն հասլ օլմուշ իհթիեաթ ագճէսի	1,156,690	1,606,690
1878 սէնէսինտէ քեարը սաֆի		976,119

NORTHEN ASSURANCE COMPANY

ՆՈՐԹՀԷՐՆ

Նամ Լօնդրա եանղը մէ եօրք ոէկուրթա գումբանեասը

		Ինկ. Լր.
Ասլ սէրմաեէ		3,000,000
Էօտէնմիշ սէրմաեէ	150,000	
Եանղըն մէ եօրք չիւպէսինտէն հասլ օլմուշ իհթիեաթ ագճէսի	523,000	673,000
1878 տէ սաֆի քեար		40500

Սահիպ իմզա քէնտուսինին, պալէատէքի իքի սիկուրթա գումբանեասարընն ՊՐԻԹԻՇՆՈՒԹ ահէնթօսու նասպ օլունմուշ օրուզ, եանկը մէ եօրք սիկուրթասը իշին չոդ գօլայլըգլար վերէպիլիր պիր հալտէ պուլունտուղունու, քէնտի պիր չոդ միւշթերիլերինէ, մէ Իսթանպոլուն բազպէթլու Լհալիսինէ իյան իտէր։

Մէղքիւր գումբանեալար, քէնտի սաֆիլի նիզամնամէլերի մուճիպինճէ սիկուրթաեա թուութուղարը էպնիեէլերի, պէյնիերինտէ թագսիմ իսէճէքլեր սարը։ Եանղըն սիկուրթասը իշին վերսիքլերի գօլայլըգլար իսէպիր չոդ իշ եաբմաեա միւդթէտիր սարը։

Նիմանկէ դաստաբ օլսուղու կիպի, Պէյօղլու մէ Գալաթա մէ Իսթանպոլ մէ ճիվար չէհիր մէ քէշլերտէ էպնիեէ սիկուրթաեա թուութաճաղ սարը։

Maritime Insurance C°, Limited

of Liverpool

Capital £ 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ՏԷՆԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲ.

Սէրմաեէ 500,000 Ինկ. լիր.

Սահիպի իմզա, վաթար մէ եէլքէն կէմիլերի մէ տէրուէինտէքի էշեա մէ էմթաաեը զաեէթ ֆայիտէլի չարթլարլա սիկուրթաեա թուութմաղ իշին մէղքիւր գումբանեա թարաֆընատան բուխաթ իսթիհսալ էյլէմիշ սարը։

Ֆիեաթ մէ սայրէ հագդընտա մալիւմաթ ալմաղ իսթէեէնկլերին, Գալաթատա Գօմիսիօն խանը ըէօշէպպաշընտա տէմիր քէօրբիւնէ նազիր օլան օտաեա միւրաճաաթ էյլէմէլերի։

Մէղքիւր Գումբանեալարընն ահէնթօսու

ՃՕՀՆ ԲԼՈՒՄ.

Մէ ումուր ու մէսալիհինէ մէմուրու

ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԷՐՈՒԵԱՆ

CAMELIA

ԳԱՄԷԼԻԱ

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ. ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ ԲԱՍՍԱԺԸՆՏԱ Ն°. 8 ՄԱՂԱԶԱ

Մէղքիւր մաղազատա բէք ալէա մէ եէնի ճինատէն ֆիսթանլըգ գումաշլար իլէ գէյլըգ մանթօլար, մէ չամաշբրա տայիր էնմայի պէղլէր, իբէք գումաշլար, մէ չարգալար, մէ էլպիսէ թէզեհինամը իյին կիւնակիւն կարնիթիւլլէր, մէ հէակյէլիք բէք կիւզէլ մէ բէք ֆայիտէլի մամուլաթ, մէ Իրմիր հալբարբ, մէ Բէյնիէ էլանիվնէլէրի պուլունմադատա սարը։

Պու մաղազատա պիր ֆիեաթ սէպյէնմէքաէ օլուպ, մէ մէճիթյէ տախի 20 ղրուշա գազալ օլունմադատա, մէ բազարլըգ ճայիզ կէօրիւրմէքաէ սիրը։

COMPAGNIES ANONYMESFRANÇAISEs

ՏԷՆԻԶՏԷ ՄԱԼ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԻՏԷՆ ԱՆՕՆԻՄ

ՖՐԱՆՍԱԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ.

Իշ պու գումբանեալարատան Գոնդրատ Մարթին 1857 *տէ իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի էյ Դէնտ ֆրանգ*

Մէլէ-ղէն 1857 *տէ իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի էյ Դէնտ ֆրանգ*

Բրէվէրոն 1869 *տա իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի էյ Դէնտ ֆրանգ*

Սէյ-էրէրէ 1836 *տա իհտաս օլունուպ, սէրմաեէսի պէր պուլուտ Դէնտ ֆրանգ տարը։*

Պալէատէ իշար օլունան տէնիզ սիկուրթաը գումանեալարը, պիրլէշմիշ օլսուզլարընատան, մէ քէնտի իհթիեաթ ագշէլերինին ճէսամէթի հասէպիլէ, զաեէթ ֆայտալի շարթլարլա սիկուրթա խալպ մէ թէկմինաթը մուքէմմէլ իթա խաէպիլիրլեր։

ԽԻԻԼԱՍԱ

Սէն էյ-էն սէնէլէրէն հասըլարը

1876 տա հասըլ օլան քեար	684,266	ֆրանգ
1877 » » » »	371,547	»
1878 » » » »	347,256	»
Եէքիւնի քեար	1,403,169	»

1878 դէկէմբէր 31 տէ օլան ըրէզիւմը

Սէրմաեէ	8,500,000	ֆրանգ
Բիեարատան ալըդ օնմուշ իհթիեաթ ագճէսի	1,763,566	»
Թէհլիքէսէ դարշըլըգ հըֆզ օլունմուշ ագճէ	1,823,314	»
Եէքիւն	12,086,880	»

Իսթանպոլ ահէնթօսու

Մ. Ժ. ԱԼՊԻՆԻ

Ահէնցիսխանէ, Գարա քէօյ քէօրբիւսիւ գուրպինատէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա սարը։

Թէլլալը մախսուսը

Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ

LA CENTRALE

ԼԱ ՍԱՆԹՐԱԼ

ԼԱ ՔԷՍ ՄԷՐԻՏԻՕՆԱԼ

ԼՒԻՆԻՎԷՐՍԷԼ

Մէղքիւր իւչ ֆրանսըզ սիկուրթա գումանեալարը, մուայէէն ֆիեաթլա աթէչէ գաբզը սիկուրթա խալբէր։

Մահէլլը մէրքէզի, Բարիսատ Բիշլիէօ սոգաղընտա 108 նիւմէրօտա սարը։

Մէղքիւր իւչ գումանեալարը, Մանչիքի Շահանէ իլէ Լուսանթանտրն պաշ ահէնթօսը, Իսթանպօլատա միւսիւ ՅՕՐԹԻՆԻՆ ԺՈՒՐՏԱՆ սարը։

Թաֆիրլի մուրուամաթ ալմադ, մէ Եմրիէլերինի սիկուրթաեա վագ իթմէք իսթէեէնլերին, Ֆ. բաքէօյ քէօրբիւսիւ գուրպինատէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա պաշ ահէնցախանէ, մէ Գալաթատա էսքի պօրսա գարշընտա մէմուրը մախսուսը միւսիւ Մարքիզիէ, մէ Գոնթուար Մարթին, Մէլիւզին Բրէվօխանս, մէ Սէքուրիթէ Նման ահէրթ Ֆրանսըզ սիկուրթա գումանեասարը ղիրքինին թէլլալը մախսուսը միւսիւ Տ. Գուրթէլլիէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 31 Դեկ.

Ինկլիզ	գոնսոլիտ	99-
Էսհամը	Ումումիէ այըլմը	12-1/4
»	» գարանտը	12-1/4
1865	Իսթիդրազը	14-1/4
1869	»	14-
1871	»	74-1/4
1872	(Պօնտիս Թրէզոր)	22-
1873	»	13-
Օսմանլը	Պանդասը	11-7/8
Ռուսիա	իսթիդրազը 1873	90-7/8
Մըսրը	իսթիդրազը սիրէյմիշ	72-3/4
»	իսթիեազը (չըմէնտը.)	96-1/2
Տէվլէթը Ալիէնին	1877 իսթիդ. բոզը	35-7/8
Տաիրա սանիեէ		76-1/2
Մըսրընն Բանկա	իսթիդրազը	95-1/.
1877	Մառճարիսթան էսհամը	95-3/4
Դանդիս	Բարիզ 3 տպ վատէ	

Բարիս, 31 Դեկ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտասու 3 %	84-90
»	» » 5 %	119-20
Էսհամը	Ումումիէ այըլմը	12-42½
»	» գարանտը	12-35
1865	Իսթիդրազը	70-
1869	»	69-
1873	»	64-
Բուսէլի	չըմէնտը. Թահվիլա.	38-30
Օսմանլը	Պանդասը	546-25
Դրէտի	Լիոնէ	1052-50
Ռուս	ֆոնտասու 5 % (1877	98-
Ռուսիանըն	Շարք իսթիդրազը	69-1/8
Իթալիա	ֆոնտասու	88-87½
Մըսրը	իսթիդ. պիրլէշմիշ	365-75
Իսբանեա	խարիճի իսթիդրազը	21-3/4
Դամպիս	Լոնտրա իւզէրինէ	25-30

Բարիս, (Պուլվար) 31 Դեկ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտասու 5 %	119-71½
Էսհամը	Ումումիէ	12-35

Վիէննա, 31 Դեկ.

Լոնտրա	իւզէրինէ գամպիա	117-70
Բուսէլի	աէմիր եօլ թահվիլաթը	18-70

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լսհ. Ում. դեկտ. 19	ագշմ. զբ.	13-18
» »	դեկտ. 22 սպգ. տպ.	13-10
» »	Էն եէնքէք	13-10
» »	Էն աշաղը	13-2½
» »	Մասթ 3 տէ	13-04
1865	Իսթիդ. (Մութօն) 6 % ֆ.	65-
1865	» » 6 % ֆ.	67-
1869	» (Բինար) 6 % ֆ.	61-
1872	» (Պօն տիս Թրէզոր	22-
1873	» (Բինար) 6 % ֆ.	63-
Բուսէլի	չըմէնտրֆէր	35-
Բէրար	զուրուշ	20-
Հէվպէսիզ	»	5-
Ադշէ	Ֆայիզի %	09-

ԱԳՈՒՈՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹ

Գրէտի ժէնէրալ 6 %	3-20
Սօսիէթէ ժէն 6 %	4-20
Իսթանպոլ Պանդասը	3-20
Սօսիէթէ Օթօման	3-20
Թրամվայ 3 %	590-
Լավրիօմ (մատէն)	105-
Աքսիոնլարատա իշ եօգ	

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը Լիրասը 100 ղրշատն	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ Լիրասը	110 15
Ֆրանսըզ ալթունու	87-25
Բոլ	90-12
Գրիմիզ ալթունու	51-23
Պէեազ մէճիտիյէ	107-38
Մէթալիք	210-
Պէշլիք	209-1/2
Սլթըզ	129-
Պագըր	525-
Գարպոն գայիմէսի գաբիք	890-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Էն եէնքէք	1200-
Էն աշաղը	1200-
Մասթ 5 տէ	1200-